

ERDÉSZETI UJSÁG

SZAK- ÉS TÁRSADALMI LAP AZ ERDÉSZETI ÉS VADÁSZATI SZEMÉLYZET RÉSZÉRE.

Előfizetési díjak:

Egy évre ... 8 kor.
Fél évre ... 4 „
Negyed évre ... 2 „

→ Megjelenik minden vasárnap. →

Felelős szerkesztő
és kiadótulajdonos:

PODHRADSZKY EMIL.

Hirdetési díjak:

Egy hasábos garmond sor vagy annak
helye 20 fillér. Ajánlköztásoknál, eladás vagy vé-
telnél minden szó után előre beküldendő 4 fill.
Nagyobb s többszöri közlési hirdetményeeknél
→ mérsékelt díjak egyezség szerint. →

XIV. évfolyam.

Szászsebes, 1910. május 29.

5. szám.

Meddő kísérletek.

Az erdészeti altisztek életében a legutóbbi két-három évet bátran nevezhetjük a meddő kísérletek éveinek. Érdekeik kivívásában haladást sehol sem lehet tapasztalni, sőt inkább talán visszaesésről beszélhetünk. Egyebet nem is említve, az önérzet, az öntudat határozottan csökkent.

Kutatva ennek a visszaesésnek okait, következtetéseinkben oda jutunk, hogy ennek az általános visszaesésnek legfőbb oka abban rejlik, hogy a helyett, hogy igyekeztek volna a saját lábukon járni, olyan befolyásoknak engedtek helyet, a melyek minden egyébre jők voltak, csak öntudatuk, önérzetük ébresztésére nem.

Éveken át hangoztattuk s hangoztatjuk ma is, hogy az erdészeti és vadászati altisztek csak akkor remélhetik boldogulásukat, ha maguknak egy teljesen független, minden idegen befolyástól mentes, önálló és csak reájuk támaszkodó saját lapot teremtenek, mely azután semmi egyébbel ne foglalkozzék, csak az ő ügyeikkel, bajaikkal s mely igyekezzék kivált őket, az ország minden vidékén annyira szétszórtakat egy közös központba tömöríteni, köztük a szoros egyetértést megteremteni s mint egy hatalmas testületet vezetni a közös érdekekért való harcba. Sajnos, minden intő és kérő szavunk kiáltó szó volt a pusztában. Az ellenáramlat, melynek célja az altiszteket tovább is eddigi tespedésükben megtartani, kijátszotta ellenünk a tromfját, alapítva egy más lapot, mely minden egyébbel foglalkozik, csak az erdészeti altisztek személyi, társadalmi és javadalmazási érdekeivel nem, mert utóvégre is a belga óriási nyulak és az orpington tyukok alkalmasak lehetnek ugyan némi jólét megteremtésére, de a szolgálati viszonyok

megjavításánál mint fontos tényezők egyáltalán nem szerepelhetnek.

Mindegy, a maszlag galacsin ki lett dobva és az erdészeti altisztek közül nagyon sokan bekapták és messze eltévelyedtek a saját érdekeikért való küzdelemtől, cserben hagyván a mi lapunkat, mely őszinte, igaz barátjuk volt és ők maguk is siettek annak megbuktatására, nem számolva azzal, hogy maguk alatt vágják ezzel a fát. Kapóra jött nekik, hogy ingyen lapot olvashatnak, mert hiszen azt felettes hatóságaik fizették meg helyettük. Azzal természetesen nem számoltak, hogy olcsó husnak hig a leve.

Jött azután a tisztviselők országos egyesületének kolozsvári kongresszusa. Nosza rajta! A kincstári erdészet altisztjei kapva-kaptak a kínálkozó alkalmon s minden egyes hatóságtól ment a kérő irás, hogy a kongresszus tegye magáévá az ő ügyeiket is, legyen segítségükre érdekeik megvédésében, jogaik kivívásában s az eredmény? A kongresszus egyszerűen azzal siklott át a dolgon, hogy az altisztek ügyét szíven viseli, de bővebben nem foglalkozott bajaikkal.

A szolgálati pragmatika tervezete állítólag már kész, de tudomásunk szerint csak a tisztviselőkről van benne szó, az altisztekre, díjnokokra, szolgákra nem terjeszkedik ki. Jó azoknak így is, maradjanak csak továbbra is mostani alárendelt — hogy ne mondjuk rabszolga — helyzetükben; hiszen a hatalomnak nem önérzetes, öntudatos emberekre, hanem vak eszközökre van szüksége.

A kincstári erdészeti altisztek közül a zsarnócaiak s velők ugyszólván egy időben a vinkoveciek mozgalmat indítottak abból a célból, hogy sérelmeiket emlékiratba foglalva, küldött-ség útján terjesszék a földmivelésügyi miniszter

ur elé. A mozgalomhoz 2—3 hatóság kivételével valamennyien csatlakoztak s megvagyunk győződve arról, hogy amazok is szívesen vettek volna részt, de nyilván nem kapták meg erre a szükséges engedélyt a hatóságuktól.

Ez az ügy még mindig az előkészítés stádiumában van s egyelőre aludni látszik, ami egyébként helyes is, mert mindaddig, a míg hazánkban a viszonyok meg nem változnak s nem kapunk egy állandó jellegű kormányt, nem tartjuk helyesnek és időszerűnek bármely lépés tételét. Majd ha meglátjuk a most közelgő követválasztások eredményét és annak következményeit, akkor lesz időszerű foglalkozni azzal a kérdéssel, hogy vajjon alkalmas lesz-e a memorandummal a magas kormány elé lépni.

Évek óta hangoztatjuk egy országos erdészeti és vadászati altiszti egyesület megalapításának szükségességét, de sajnos, erre irányuló minden igyekezetünk, kísérletünk meddő maradt, mert a hol ennek a szép eszmének felkarolására ezreknek és ezreknek kellett volna sietniök, elenyészően csekély volt azoknak a száma, a kik a belépésről hajlandóknak nyilatkoztak.

Most legutóbbi ilyen irányu szózatunkat is 1200 példányban küldöttük szét az ország minden vidékére s most közel három hónap eltelte után ha összeszámoljuk az egyesületbe való belépésre jelentkezőket, ugyszólván csak a cipőnket kell levetni, hogy kezeink és lábaink ujjain összeszámoljuk őket.

Alig valamivel jobban állunk lapunkkal is.

Most, megjelenésének első havában a jelentkezett előfizetők száma nem üti meg a két-százat, holott ahhoz, hogy a lap kiadásával járó költségeket fedezhessük, nem is említve azt, hogy a szerkesztés és kiadás nem könnyű és nem csekély munkáját még teljesen ingyen kellene végeznünk, legalább ötszáz állandó, előre pontosan fizető előfizetőre lenne szükség. Reméljük ugyan, hogy ez a szám kitelik majd még azokból az olvasóinkból, a kiknek a lapot egyelőre jó remény fejében küldjük, de attól, hogy lapunkat teljesen függetlenítsük, ez a szám nem elegendő; ahhoz legalább 800—1000 előfizetőre lenne szükség.

Ime, minden a legutóbbi időben tett kísérlet meddő maradt s az fog maradni mindaddig, a míg csak az erdészeti és vadászati altisztek öntudatra nem ébrednek s nem látják be azt, hogy segítséget csak önmagukban, szoros összetartásukban találhatnak s hogy nekik maguknak kell — bár csekély áldozat árán — jólétüket s kivált személyi és társadalmi helyzetük jobbrafordulását kiküzdeni.

Most, miután eddig csak lapunk megalapozásán dolgoztunk, sorra fogjuk venni a megoldandó kérdéseket, módot nyújtván mindenkinek az azokhoz való hozzászólásra, azoknak tárgyilagos megvitatására s kérjük tisztelt olvasóinkat, hogy ebben segítségünkre lenni s ilyen

T Á R C A.

A fehér rinócerosz.

Afrikában a legnagyobb állat az elefánt után a transzváli burok fehér rinócerosz-a, a melyet Burchell utazó, ez állatfaj első és legpontosabb leírója piszeorru rinócerosznak nevez. Néhány évvel ezelőtt azt hitték, hogy ez a faj végképp kihalt, a mi talán be is következett volna, ha a kap-i kormány a kivesző állatnak pártját nem fogja és nem iparkodik a meglévő példányokat védelmébe venni és föntartani.

Ez a faj Zambeztól délre és Szudánban fordul elő, kevésbé elterjedt, mint a fekete rinócerosz, mely egész Afrikában föllelhető, habár ma a multhoz képest tetemesen megfogyva. A fehér elnevezés különben nem helyes, mert az állat többé-kevésbé sötétszürke, mint többi vastagbőrű rokona. A vadászok azonban, mikor a Vál és Orange síkságain a fehéres mocsarakban látták hemperegni, úgy hogy a bőre szinte fénylett a napsütésben, azt hitték, hogy ez a szín a természetes színe. Innen a fehér elnevezés. A piszeorru rinócerosznak két szarva

van, de az elülső hosszabb és erősebb, mint a második, a mely hiányozhatik vagy jelentéktelen gumóval van jelölve. Ez a körülmény téveszthette meg a régebbi utazókat, midőn egész komolyan érkeztek egyszarvu rinóceroszlól. Másik jellemző vonása ennek az állatnak, hogy a test apró gumókkal van fedve, nagyobbakkal, mint az indiai rinócerosznál, holott a fekete rinócerosz bőre a gyűrődéseken kívül teljesen sima.

1812-ben találkozott Burchell dr. a pisze rinócerossal a becsuának országában. Orange-tól keletre: Transzválban és a zuluk földjén már azelőtt is ismerték ezt az állatfajt, utóbbi helyen indították meg az állat föntartását célzó akciót, de elég sikertelenül, mert a kap-i muzeum igazgatójának jelentése szerint még 1894-ben is megöltek belőlük hat darabot. 1836-ban még szabadon bolyongott a fehér rinócerosz Transzvál északnyugati részében, Harris, a híres utazó beszéli, hogy egy nap utjában legalább nyolcvan darabbal találkozott: csak egy uton, a Limpopó-tól egy elhagyott dombra vezető, valami ötszáz méteres uton huszonkettőt számolt meg, ideértve azt a négyet is, melyet a maga védelmére ejtett

irányu dolgozataikkal támogatni sziveskedjenek.

Mindenekelőtt tartsa minden egyes olvasónk kedves kötelességének lapunkat minél tágasabb körben terjeszteni. Az összejövetelek egyetlen alkalmát sem szabad elmulasztani a lap szükségességének hangoztatása nélkül. Heti vagy havi jelentkezések, erdőkárok tárgyalása olyan alkalmak, a midőn a kartársak összejönnek. Ezeknek az összejöveteleknek legyen egyik leghasznosabb oldala a lap terjesztése. Vannak vendéglők, a melyekbe akár étkezés, akár kedélyes mulatozás céljából összejönnek a kartársak, az ilyen találkozásaik alkalmával: az ilyen vendéglők tulajdonosaitól követelni kell, hogy lapunkat vendégeik részére járassák; ilyen módon is lehet pár száz előfizetőt gyűjteni s ez által a lapot megerősíteni. Ugyanezt kívánják a kartársak az olyan olvasóköröktől, a melyeknek tagjai.

Tegye meg mindenki kötelességét s meglássuk, hogy nem fogunk sokáig meddőn kísérletezni, hanem egyik eredményt a másik után fogjuk kivívni!

A tölgyeket pusztító *Oidium* gomba.

A legutóbbi években a tölgyfák levelein majdnem egész Európa területén és így hazánkban is járványos jellegű lisztharmatbetegség ütött ki, mely ott, hol jobban elterjedt, érthető izgalomban tartja az erdész szakközöniséget.

A Természettudományi Közlöny 505-ik füzetében

el. Ez időtájt E. Smith egy napon száz-százötven rinócerosz mellett haladt el, melynek fele a fehér fajtához tartozott.

A mint a nagy vad száma Délafrikában fogyni kezdett, a vadászok kénytelenek voltak észak felé nyomulni. 1840-ben már azt írják a pisze rinóceroszlól, hogy a Limpopótól északnyugatra, a Szeszeli és Ngami tó között tanyázik. Mikor Selous első vadászatát rendezte Délafrikában (1871). kevés számmal bár, de rábukkant ezekre az állatokra Zambézi jobb partjának lakatlan országaiban, de 1879-ben oly ritkán jelentkeznek, hogy a híres vadász egyetlenegy példányt vett észre a Mabali folyó partjain, de azt sem ejtette el: úgy látszik hogy e magános állat inni jöhetett nagyon messziről. Attól kezdve nem is hallottak Délafrikában ez állatfajról beszélni sem. Északkeleten, a matabelek vidékén nagy számmal találjuk a fehér rinóceroszt 1878-ban, míg 1880-ban egy szarvkereskedő négyszáz matabel vadással a rinóceroszok ellen indult, még pedig oly eredményesen, hogy raktárai mindkét afrikai állatfaj szarvával megteltek. Kevesen menekültek meg az öldöklő fegyverek elől, a megmaradotta-

dr. Kövessi Ferenc tollából érdekes tanulmány jelent meg, amelyet az elvont tudományos fejtegetést elhagyva, kivonatossan az alábbiakban közlünk.

A tölgyek lisztharmatának pusztítását legelőször 1907-ben Franciaországból jelezték. Hazánk területén a tölgyek lisztharmatáról csak 1908. évből vannak biztos adataink. A tanulmány írója ugyanis ezen év őszén tett tanulmányi útjában Vinkovcén, Vadászerdön, Orsova és Lippa környékén gyakran látta ezt a kártevőt s megtalálta Selmecbányán is, hová a növényteni tanszék növénykórtani gyűjteményébe még az ország számos vidékéről érkeztek fertőzött galyak és levelek.

Az elmúlt 1909. évben a betegség még sokkal általánosabb lett s az ország majdnem minden vidékéről érkeztek róla jelentések, beteg hajtások kíséretében, amelyek minden kétségen felül igazolták, hogy a tölgyek lisztharmata hazánkban nemcsak terjedőben van, hanem máris nagyon elterjedt.

A tölgyek lisztharmatának terjedése módjáról Európa összes vidékein azt tapasztalták, hogy eleinte csak szarványosan jelentkezett. Az 1907. évben Franciaországban éppen úgy, mint 1908. évben Németországban és a legtöbb európai államban, ahol észrevették, azt tapasztalták, hogy csak a sarjhajtásokat, a csemeték vagy a fiatal növények gyöngye leveleit és kései hajtásait lepte el, az idősebb fák leveleit azonban az első évben még nem igen bántotta. Megjelenésének második évében, jelesen 1908. évben Franciaországban azonban már az idősebb fák koronáját is meglepte és leveleiknek jórészt lehullásra kényszerítette, úgy hogy egyes vidékek tölgyesei nyár közepén levél nélkül maradtak, ami fejlődésüket nagy mértékben megakadályozta, a sarjhajtások és fiatal növények pedig egyes helyeken teljesen elvesztették minden levelüket. Az elszáradt levelek a növényről lehullottak vagy a fán összezsugorodva úgy néztek ki, mintha

kat pedig, mint ritkaságokat, a muzeumok számára lőttek le: egynek a bőre és csontváza jelenleg a British Muzeumban, másiké a tringi, harmadiké a kap-i muzeumban látható.

Általában azt hiszik, hogy 1890 óta — kivéve azt a néhány felügyelet alatt álló példányt a zuluk földjén — Délafrikából végképp kipusztult ez az állatfaj.

A fehér és a fekete rinócerosz természete nagyon különböző. Tudjuk hogy az utóbbi gyökerekkel és gumókkal táplálkozik, melyeket előlő szarvával kapar ki a földből, a fehér rinócerosz ellenben füvel él, akárcsak az ökör vagy a ló. Ebből lehet megmagyarázni széles és hirtelen metszésű pofaalakulását. Ugy látszik, hogy a táplálkozás különböző volta okozza a kétféle fajtánál mutatkozó természeti különbségeket. A fekete rinócerosz vad, bizalmatlan, mindig éber, az erdő útjain nyargalászik s minden ok nélkül az embernek megy, a miért különösen a vadászokra veszedelmes. A fehér rinócerosz nyugodtabb, sőt mondhatni lusta állat. Egész nap az árnyékban heverészik és hempergődzik a sárban, mint egy óriás disznó. Estszürkületkor fölkel legelni és a vályu felé tart:

a kései fagy pusztította volna el őket. A levelekkel gyakran együtt pusztult el a növény csucsrügye és a hajtás vége is. Ha a növényke később augusztus hóban újra kihajtott, az alsó rügyeiből hozott új hajtásokat, melyek néhány hét alatt újból teljesen elpusztultak. Ha ez a pusztítás a fiatal fejlődő növényen csak néhány éven át ismétlődik, könnyen érthető, hogy ez fejlődését észrevehetően hátráltatja, sőt teljesen el is pusztítja.

Idősebb fákon sok bajt okoz az, hogy az elszáradt és lehullott levelek helyett nagy mennyiségű oldalhajtás tör elő a törzsön; ezek a fát göcsössé teszik és a fa minőségét nagy mértékben csökkentik, még abban az esetben is, ha a lisztharmatbetegség csak muló természetű bajnak bizonyulna.

Sok kívánnivalót hagy az ilyen, a nyár folyamán levelétől megfosztott fának fás szövete azért is, mert az ilyenkor keletkezett évgyűrűben lévő sejtek a rossz táplálkozástól vékony faluak és gyöngék. Ilyen helyen a fa később könnyen szakadó, azon felül hajtásai is rosszul érnek s ezért hideg teleken könnyen elfagynak.

A tölgyek lisztharmata, — mint minden lisztharmatféleség, a növények zöld részeit pusztítja. Mennél gyengébb a zöld szerv, annál nagyobb mértékben lepi el azt és annál nagyobb kárt okoz benne. A betegség a tölgyleveleken és hajtásokon eleinte vékony, alig látható, pókhálószerű lepedéket alkot, mely később oly mértékben szaporodik, hogy a levél egész fehéres-szürkés, vagy lisztes külsejű, avagy olyan lesz, mintha az ut porával lenne behintve. A betegség a levelek mindkét oldalán elterjed, de tetemesebben mégis a felső részét lepi el. A támadás következtében a levelek néha összegöngyöldnek, összezsugorodnak, máskor simák maradnak. Ha nagyon fiatal állapotban és nagy mértékben támadta meg a levelet vagy a hajtást, a megtámadott növényrész néha megfeketedik, sőt teljesen elhal. Az ilyen levelek lehul-

lanak, a csucsrügye elszáradnak és a hajtás később az alább elhelyezett oldalrügyeiből próbál tovább fejlődni, de az innen előtörő hajtásokat és leveleket, a penész újra rövid idő alatt tönkretesz, úgy hogy ilyen esetben az egész hajtás elcsenevészedik.

A lisztharmat pusztításának nagysága változik a szerint, hogy a vegetáció folyamán mikor és mekkora mértékben jelenik meg és milyen hosszú ideig él a meglepett növényeken.

Megjelenésének időpontja eddig változó volt; az első évben csak késő tavaszon vagy nyár folyamán vetették észre minden országban, míg a második évben már kora tavasszal jelentkezett. Ez a jelenség nagyon hasonlít más növényeken beözönlésszerűen megjelenő betegség pusztításához, melyek a beözönlés első évében csak későn, de a következő években mindig korábban jelentkeznek, ha az időjárás terjedésükre kedvező.

Az még nem nagyon ismeretes, hogy milyen időjárás a legkedvezőbb a gombára s az erre vonatkozó megfigyelési adatok nem egybevágók. A megfigyelők egy része nedves hideget, más része nedves meleget, harmadik része sok esőt, ködöt vagy zivataros időjárást, míg ismét mások száraz zivatarokat, sok szelet stb., szóval az összes időjárási tényezőket meggyanúsítják.

Bizonyos, hogy a szelek a spórák terjedését nagy mértékben elősegítik, a nedves meleg és ködös időjárás pedig a spórák csirázására és a micéliumok fejlődésére kedvező.

A lisztharmatot okozó gomba a különféle tölgyfajokat nem egyforma mértékben támadja meg. A mint azt a megfigyelések bizonyítják, legjobban pusztítja a hazai, illetve az európai tölgyfajokat, míg az amerikai fajokat alig támadja.

Az európai tölgyfajok közül leginkább érzékeny a pirenei tölgy, a kocsányos tölgy, a kocsánytalan tölgy,

míg a többi vad éjjel jár inni, ez estefelé megy, mert azt hiszi hogy ilyenkor legkevésbé fenyegeti veszedelem. A száraz évszakban, a mikor a folyók elapadnak, az azelőtt össze-vissza kóborgó állatokat Selous vadász néhány forrás köré gyűlve látta.

Ez az állat a preriket és gypes tisztásokat szereti, de mivel ilyen Afrikában nem nagy számmal van, a rinóceroszok egy kis területen verődnek össze, úgy hogy azt hinné az ember, hogy csapatokban élnek. Ha azonban jóllaktak, akkor párosával ellenkező irányban szét-szóródnak és az erdők sűrűjébe vonulnak, mely tulajdonképpen tartózkodási helyül szolgál nekik. A fehér rinóceroszt könnyen meg lehet közelíteni, ha nincs a közelben valami bufaga (örmadár), mely őt a veszedelemre figyelmessé tegye az által, hogy élénken repked a feje körül: elég különben a vadásznak a szél ellen állani, akkor nem érzi az emberszagot. Látása nagyon rossz, még ha a szarv állása nem is gátolja látásában; Selous nagy óvatosan harminc-negyven méter közel jutott az állathoz. Ellenben ha az állat felé fúj a szél, akkor igen messziről megérzi az embert és gyors iramodással mene-

kül előle: ha a vadász lovon ül, még akkor sem éri utól, oly gyorsan és tartós galopban vágat ez a nehéz állat.

Hogy fehér rinócerosz Szudánban is van, arról csak legujabban szereztek tudomást, a mikor ugyanis 1908. elején Powel-Cotton őrnagy elhozta Londonba a Felső Nilus táján. Lado országában elejtett himpéldány koponyáját és szarvait. Lydekker azonnal fölismerte bennük a fehér rinóceroszt.

Valószínű, hogy az arabok, a kik már a középkorban elhatoltak egész a Nigorig, azóta kereskednek a fehér rinócerosz szarvával, a melyek hosszabbak és szebbek, mint bármely más fajtaéi. Fresnel beszéli, hogy a mint arab kereskedőktől értesült, Szudánban az első tekintetre mindenki megkülönbözteti a kétféle rinócerosz-szarvat. A fekete fajt kheritet-nek, a fehérét meg abu-kaxn-nak nevezik az arabok. Ezeket a szarvakat exportálják a Vörös-tengeren. Indiai-oceánon át Perzsiába és Kinába, a hol kifaragják kupának, bicska-nyélnek, kard-markolatnak, miegyébnek.

a magyar tölgy és ezek változatai és korcsai, továbbá a csertölgy.

Más nembe tartozó fák közül a liztharmat úgy látszik csak a bükkfa levelein tud megélni, ez azonban még közelebbi vizsgálatra szorul.

(Folyt. köv.)

VADÁSZAT.

Junius a vadászatban.

A vadász gondossága, teendője sohasem szűnik meg. Az a vadász, a ki vadjait nemcsak akkor szereti, a mikor azt lőni kell, hanem mindig, számítóan okosan gondolja azt, az év minden hónapjában talál tennivalót vadjai óvása és ápolása érdekében. Mindenkor lehet a területtel foglalkozni, nincsen olyan nap, hogy ne lehetne tenni a vad védelméért, óvásáért valamit. Az igaz vadász megtalálja a tennivalót, mert csak ott lehet számítani jó területre, a hol a terület nincsen bitangjába hagyva, hanem annak utána néznek, ellenségeitől óvják.

Junius hónap nagy fontossággal bír, a terület jövőjére nézve: ebben a hónapban kezdődnek a rétek kaszálásai. El sem képzelhető, hogy a kikelt vagy a kelőfélben lévő foglyokban akarva, nem akarva milyen nagy kárt tesznek a kaszások. Még ott is megvan a kár, a hol a területet gondosan őrzik, hát még ott, a hol azal semmit se törődnek?

A földmivéseknek ős idők óta nagy gyönyörűséget szerzett, hogy a gyerekek a tarisnyában kis nyulat vigyenek haza, ez a jó szokás ma is megvan. Pedig a hány nyulacskát haza vittek, abból a területre egyetlenegy se került vissza, a legtöbbje két-három nap múlva vagy az éhség, vagy az agyonnyaggatás miatt elpusztul, vagy ha a padláson vagy az ágy alatt felnő, azután asztalra kerül. Bármilyen szép is, hogy a kis parasztyerek örvend az ártatlan és ártalmatlan kis összehuzódó tapsifülesnek, még sem szabad engedni az ilyesmit, mert az a kis nyulacska is a területé, tilos időben kerül a tarisnyába és ha még olyan kicsi is az a nyulacska, mégis nyul és a törvény kimondja, hogy augusztus 15-ike előtt sem hálóval, sem kutyával, sem fegyverrel pusztítani nem szabad. Mindazokat tehát, a kik ilyen kis nyulakat haza visznek, meg kell kérlelhetetlenül büntettetni, mert kicsin kezdik, nagyon végzik, most csak kicsikét visznek haza a gyerekek, később, mert jóízű volt a nyulhus, töröket raknak ki, vagy fegyverrel orvvadászkodnak. Annyival inkább megérdemlik a büntetést, mert a törvényt nem tulságosan respektálják, a vadászatnál pedig éppen nem tekintenek semmire se, de meg valóban a legtöbbje azt hiszi, hogy ők a világ urai, nekik még a törvény se parancsol.

Éppen így van a szárnyasok fészkeivel. Nemcsak azért szedik azt ki, mintha abból valami hasznuk lenne, vagy talán a tojásokat megennék; nem, hanem haza viszik a tojásokat a gyerekek, hogy játszon vele. Sokan a fogoly- és fácskatojásokat kiköltetik és aztán az apró kis állatokat vagy agyonnyaggatják, vagy agyontömik

köleskásával. Mikor aztán szegénykék már félig meghültek, mikor már a huszból tíz elpusztult, akkor elviszik a terület tulajdonosához. Persze semmire sem lehet használni szegényeket, csak az ember szíve fáj, ha látja pusztulásukat.

Mind az ilyen multságokról le kell szoktatni a kint dolgozó földmivéseket, mert mint látható, ezekkel az ártatlan nagylelkűségekkel a földmivesszülők nagy kárt tesznek.

Soha se lehet eléggé vigyázni arra, hogy a kutyákat a kint dolgozók ne vigyék magukkal, pedig ezt nagy szeretettel cselekszik. Ha aztán reájuk szól az ember, akkor ez a válasz, hogy sohasem szokott a kutya kimenni, csak most utánna szökött a kocsinak, de meg nem szalad el a kocsi mellől sehová. Pedig ez mind nem igaz, mert a paraszt lehetőleg kiviszi magával és hacsak lehet, elfogatja vele a nyulat. A parasztnak a nyul tilos időben is nagyon jó, nem is csinál belőle lelkiismeretfurdalást, hogy a bundás megnyomta az anyáyi süldőt, sőt boldog vele, mert ingyen jutott egy kis nyulpaprikához. Azokat a kutyákat, melyeket a területre kivisznek, irgalmatlanul le kell lőni, mert a kutyának otthon van a helye, nem pedig kint a területen, a hol rengeteg kárt tehet.

A fővad és az őzek szóit meg kell nézni szorgalmasan, ha elfogytak, fel kell frissíteni, mert a szózás nemcsak életszükséglete a fővadnak, de az agancsképződésre óriási behatással van.

A rókák bebolházott gyermekágyas helyeiket nagyreményű csemetéikkel legtöbbször már elhagyták, leginkább rozsok és más vetések között csináltak maguknak egyágu kotorékot. Csak utánna kell járni ezeknek a vörösfarkos huncutoknak, ha fiatal, ha öreg, pusztítani kell őket, mert a területeknek ezek is olyan ellenségei, mint a földmives urak.

A szárnyas ragadozókat is tüzzel-vassal pusztítani kell, mert ezek is igen sok kárt tesznek a területben.

A ki területét most is és mindenkor megbecsüli, az bizony számíthat Diana segítségére és csak önmagának szerez hasznót és örömet. FÓNAGY JÓZSEF.

HASZNOS TUDNIVALÓK.

Mikor itassuk a lovakat? Marlot állatorvos huzamosabb ideig kísérletezett ama kérdés megoldásán, hogy a lovakat etetés előtt, vagy pedig etetés után itassuk-e? Kísérletei alapján a kérdést megoldottnak tekinti.

Az egyik lónak négy liter zabot adott és erre mindjárt megitta; röviddel ezután leszurta és boncolta. Magában a gyomorban néhány liter vízben uszva mintegy liternyi zabot talált, a többi zabot a gyomron átömlő víz a belekbe mosta, ahol ennek emésztése már nem lesz tökéletes s úgy az által a takarmány tápértéke nem használódik ki teljesen.

A másik kísérleti lovat előbb itatta meg és ezután adott neki négy liter zabot, az etetés után egy negyedóra múlva ez az állat is leöletett, boncoltatott. Az egész

zabmennyiség a gyomorba volt még rajta az emésztőnedvek működése már látható.

Eszerint tehát egy és ugyanazon zabdag aszerint, amint itatás előtt vagy után adjuk, igen különböző módon fog kihasználtatni.

Marlot még több ízben végzett kísérleteket, melyeknél azonban nem boncolt. Állandóan azt tapasztalta, hogy ha az itatás az etetés után történt, a zabszemek egy jó része emésztetlenül távolodott a bélcsatornából.

Ezekből következteti, hogy az itatást minden esetben a takarmányozás előtt végezzük.

A tej visszatartása. Gyakran okoz a fejőnek nagy nehézséget az, hogy a tehén visszatartja a tejét. A hasizmok megfeszítésével idézi ezt elő az állat, minek következtében a vér folyása gátolva lesz, az erek pedig e miatt megduzzadnak és a bimbó-csatornákat összenyomják. Legjobb szer az ellen az, hogy ha a fejés előtt a tehén figyelmét másfelé irányítjuk, az ágyékára pedig vizes zsákot teszünk vagy keresztjára nyomást gyakorolunk.

Jégvert fák gondozása. A fiatal fáknek jégverés folytán megsérült kérgét, úgy a törzsön mint az ágakon agyagból és marhatrágyából készült péppel kell bemázolni jó vastagon és pedig mielőbb, nehogy a forró nap heve a megsebzett helyen a gyenge sejteket kiszáritsa. Ősszel azután mikor már a levelek lehullanak és a nedvkeringés is megszűnt, — de még a fagyok beállta előtt, hozzá kell látni a sebeknek a téli zord időjárás és fagyok ellen való megvédelmezéshez. A sebeknek, legyenek azok akár egészen, akár félig behegedve, a burkolata még olyan puha, hogy azt a fagy könnyen fölszívja. A még egészen be nem hegedt sebeket fakátránnyal kenjük be, azután az egészet újból mázoljuk be agyag és trágyából készült péppel. A nagyon megsérült ágakat ahhoz képest, a milyen a sérülésük, vissza kell nyesni olyan módon, hogy azután a legfelső szemből a koronához illő új hajtást nevelhessünk. A vágások helyét ugyancsak be kell kátrányozni.

KÜLÖNFÉLÉK.

*** Struc-tenyésztés a Kapföldön.** Egy kapföldi konzul jelentése szerint 1908. őszén ott egy kétesztendő struc négyszáz font sterlingen, sőt egy struc-pár ezer font sterlingen (huszonötezer koronán) kelt el. Ha tekintetbe vesszük, hogy közönségesebb fajtaju strucot bármikor lehet negyven-nyolcvan koronán kapni, akkor az imént idézett két igen magas ár mutatja, mennyire fejlődött a Kapföldön a structenyésztés és hogy eme fejlődés révén a struc fajtájában és tollazatában mekkora különbség állott elő. Mostanság már rendes tenyészkönyvet vezetnek róluk, mint nálunk a nemesvérű lovakról és agarakról, és ezáltal nemsokára elérjük azt, hogy csak nemesfajú strucuk lesz. A minőség megjavulásával lépést tartott ez állatnak a Kapföldön való elszaporodása is, mert míg 1904-ben csak háromszázötvennyolcezer darab volt azon a földterületen, múlt év

végéig ez a szám majdnem hétszázezerre szökött föl. Ám-bár a structoll kereslete az asszonyok divatja miatt szinte hihetetlen mértéket öltött, a farmerek — érthető okokból — a legnagyobb gonddal törekszenek azon, hogy ezt a jövedelmező keresetforrást maguknak biztosítsák és keresztülvitték, hogy a kormány a strucnak és structojásnak tengeren való kivitelét egész Brit-Délafrikában eltiltotta. Különösen ügyelnek arra, hogy Dél-Amerikában, vagy még inkább Ausztráliában az övékénél egyenlő nivóju structenyésztés ki ne fejlődhesse. Az utóbbi világgrészbe vagy négy esztendővel ezelőtt hat kifejlett strucot (két kakast és négy jércét) vittek át Kapföldről; ez a hat darab azóta háromszázra szaporodott el, úgy hogy Dél-Ausztráliában több farmer abba akarja hagyni a juhtenyésztést, hogy a sokkal jövedelmezőbb structenyésztésre térjen át. S ez nem jár nehézséggel ott, ahol vízben nincs hiány s a lucernatermés bőséges.

*** Vadászok eldorádója.** Az Albufera-tó, a mely Spanyolország déli részén terül el s egy szűk kanállal összeköttetésben van a Középtengerrel is, valóságos eldorádója a vadászoknak. Északról állandóan sok vízimadár igyekszik erre a vidékre. Ugyszólván az egész madárfauna kivétel nélkül képviselve van az Albufera-tó vidékén. Vadászok, zoológusok seregestül látogatják e poétikus fekvésű helyet. Vibat, a velenciai tudományegyetem professzora vaskos könyvet irt az albuferai madarakról. Többek között megemlíti, hogy a tó partján százhuszonnyolc-féle madár él. Hajnal felé a partot véges-végig madarak szegélyezik. A vadászok este csendben elfoglalják leshelyüket; a hogy világosodni kezd, megélnkülnek a bokrok és fák, ilyenkor aztán sűrűn durrog a fegyver. A vidám Nimród-sereg reggeltől-estig pusztítja a tarka sereget. Már rendes társaságok alakulnak az utóbbi időben, a melyek a hét bizonyos napján rendszeren kirándulnak a tó partjára. A mozgalom élén Solkin Rudolf, a jeles spanyol vadász áll, a ki mint a Szent Hubertus-egyesület elnöke azt akarja, hogy a nyilsebesen repülő madarakra induló vadászok egy külön társaságba tömörüljenek. Az egyesület védőjéül Alfonz királyt kérték föl, a ki a védőséget el is fogadta.

Szerkesztői és kiadói posta.

Kéray és Zemkó urnaknak. Az A. J. kartársunk által küldött előfizetési díjat köszönettel vettük és készségesen nyugtázzuk. — **Czifra Ferenc urnak.** A lapot mi pontosan küldjük s így rendetlen kézbesítésénél csak az ottani posta lehet hibás. Szíveskedjék ott felszólalni. — **Frey Henrik urnak.** A 2 koronát megkaptuk és javára irtuk. — **Kiss Vilmos urnak.** Üdvözljük mint új előfizetőt! Szíveskedjék lapunkat vidékén terjesztetni. — **Jakab Ádám urnak.** A jövő hónap eleje meg fogja mutatni, hogy milyen lesz a siker. Reméljük, hogy azok, akik ezt még eddig nem tették, valamennyien beküldik az előfizetési-díjat és ezzel lehetővé teszik a lap akadálytalan megjelenését. Azt a 2 koronát talán egyik sem fogja sajnálni. — **Juhász János urnak.** Természetes, hogy mint régi jó hívünknek, kívánságát szívesen teljesítjük. — **Károlyi József urnak.** Sorai megörvendeztetek. A lapot az első számtól kezdve megindítottuk. Az előfizetők toborzását illető ígéretét köszönettel vettük s beváltását és sikerét várjuk. Előbbi helyére küldött lapot nyilván az utódja veszi át és olvassa, de eddig nem fizetett elő. Erre nézve intézkedni fogunk. Szívélyes üdvölet mindnyájunktól!

MAGYARON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNÉVŰ ÓRAÜZLETE.

Alapítva 1847.

János

Bräusweller

ÓRAK, ÉKSZEREK 10-ÉVI JÓTÁLLÁSSAL

RÉSZLETFIZETÉSRE

Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltek.

PALLÓS JENŐ ÉS RÓNAI GYULA

BUDAPEST, V. BATHORY-UTCA 49.

BENZIN ÉS NYERSOLAJ

MOTOROS CSÉPLŐSZERELVÉNYEK!

ÁLLANDÓ RAKTÁR!

EGY ÉVI JÓTÁLLÁS!

AZONNALI SZÁLLÍTÁS!

KEDVEZŐ FIZETÉSI FELTÉTELEK!

SZÁLLITUNK TOVÁBBÁ: NYERSOLAJ, BENZIN ÉS SZIVÓGÁZMOTOROKAT, BENZINLOKOMOBILOS MAGÁNJÁRÓKAT, FAVÁGÓ ÉS APRÍTÓ GÉPEKET. TELJES MALOMBERENDEZÉSEKET SZAKSZERŰ KIVITELBEN. ÁRJEGYZÉKET ÉS KÖLTSÉGVETÉST DIJMENTESEN KÜLDÜNK.

Egyedüli ferlachi gyártmány!

A bel- és külföldi gyártmányok közti versenyen a legelső díjat nyerte el. — Arany érem:
Páris 1906. 46 remekelés.

OGRIS MARKUS Ferlach, Karinthia

—|| fegyvergyár és (präcios) puskaműves. ||—

Szállit elsőrangú bármily rendszerű vadász- és céllövőfegyvereket legjobb és legpontosabb kivitelben. Különlegesség nagyon könnyű Drilling-fegyverekben Súlyuk 2·8—3 kg. Browning-féle serétes ismétlő-

* * * * * fegyver 210 K gyári árban. * * * * *

Egy Mannlicher Schönauser ismétlő kurtály 9·7 mm. és 9 mm. öbű, 400 lépésig, jótállás mellett, a
legpontosabban belőve, ára 190 K.

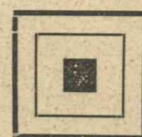
Egy Mannlicher Excelsior ismétlő kurtály 11·5 mm. öbű, acélköpenyburkolatu és legerősebb a füst-nélküli lőpor töltés használatára, a legpontosabban belőve, egész hossza 101 cm., súlya 2·5 kg., nagy kezdő sebességgel és a legerősebb átütő erővel, nagy vad lövésére igen alkalmas, ára 190 K.

Egy Mannlicher ismétlő kurtály 95-ös minta, 8 mm. öbű, 140 K.

Árjegyzék ingyen és bérmentve. — Magyar levelezés.

Tiller Mór és Társa

cs. és kir. udvari szállítók, BUDAPEST, IV. Váci-utca 35.

A nagym. földmívelési m. kir. miniszterium 70542. sz. magas rendeletével az erdőigazgatóságoknak ajánlva.

Erdőtisztviselői, altiszti és szolgálai egyenruhákat, egyes egyenruhadarabokat s mindennemű felszerelési cikket ajánlunk kitűnő mesteri szabás és izlésteljes kiállításban.

Fehérneműek és harisnyák óriási választékban.

Fegyverek- és töltényekből állandó nagy raktár.

Polgári ruhák a legjobb magyar és angol szövetekből elsőrangú szabászok közreműködésével készülnek.

Hivatalos uton részletfizetésre is eszközölhetők megrendelések és nagyobb megrendelés esetén kívánatra saját költségünkön egy szabászt küldünk a mértékek felvétele végett.

Árjegyzéket és mintákat ingyen és bérmentve küldünk és vevőink kényelmére bármely cikket beszerzünk. Meg nem felelőt visszaveszünk.

Legrégibb és legnagyobb egyenruházati intézet!

Faragó Béla

Cs. és kir. udvari szállító

ZALAEGERSZEG

Magyar magpergető gyára
erdészeti csemete-telepei

Ajánl saját magpergetőjében termelt legmagasabb csiraképességű

tűlevelű magvakat, ^{kitűnő} ^{minőségű} **lombfa magvakat,**

kocsányos és kocsánytalan tölgymakkot, fűmagvakat, répa, here és más gazdasági magvakat, saját telepein nevelt, kitűnően fejlődött, erdősítési célokra alkalmas

tű- és lomblevelű csemeték, gyümölcsfákat, válogatott fajokban diszfenyőket, sorfákat,

élőszövény-csemetéket.

Alkalmi vétel:

Több millió tölgycsemete 20—150 cm. magas

50.000 drb. diszbokor 1½—3 m. „

20.000 „ diszfenyő 1½—3 „ „